

PACO ROCA

El invierno del dibujante

ASTIBERRI, COLECCIÓN SILLÓN OREJERO, 2010

► La vida en Bruguera con la dictadura de Franco como telón de fondo y la salida de sus dibujantes estrella para fundar Tío Vivo, una nueva revista que les permitiera conseguir mayores recursos, mantener el control creativo de sus personajes, lograr una mayor libertad, en definitiva, como metáfora del régimen franquista, es el marco y la esencia de la nueva obra del valenciano Paco Roca. Premio Nacional del Cómic 2008 con *Arrugas* que, además, prepara una exposición con sus dibujos en Barcelona. Y es que en la España de 1957 ser historietista era un oficio. No eran artistas, eran obreros de la viñeta...

RAÜL LLIMÓS

Barça. Estem fent història

ANGLE EDITORIAL, 2010

► Llibre de gran format que recull els moments màgics de l'últim any del Barça amb fotografies inèdites i personals dels jugadors blaugrana, amb imatges inèdites de Miguel Ruiz, fotògraf oficial del FC Barcelona, textos del periodista Raül Llimós i també amb el record de frases pronunciades pels jugadors i tècnics en els moments més difícils... o més alegres. El llibre desvela com és per dins el Barça de Guardiola, un equip per a la història, i sempre amb la mirada més humana sobre els futbolistes.

A la carretera, en família

Toni Mollà s'atreveix a narrar un viatge en família convertint la seua literatura en un esdeveniment intel·lectual i espiritual

Novel·la

POR ANTONI GÓMEZ

■ Després dels dietaris *Espill d'insolències* (Bromera, 2000) i *Al pas dels dies. Quadern d'entretemps* (Perifèric edicions, 2007) Toni Mollà (Meliana, 1957) ha publicat *Més enllà de San Francisco. Viatge per Califòrnia tot esperant Obama*, premi Constantí Llombart 2009 de l'Ajuntament de València. Un títol força suggeridor que ens remet de seguida a la literatura de viatges de la qual l'autor em consta és un gran diletant (i per a aquest ressenyador un impagable guia de lectures). Toni Mollà s'atreveix amb el repte de narrar les experiències del viatge —«còmode i pausat»— de vacances de dues setmanes acompanyat de la família pels mítics paratges de la costa oest nord-americana: San Francisco, Sausalito, Carmel, Santa Bàrbara, Los Angeles, las Vegas...

En aquest sentit, és un llibre a contrapèl, sobretot si tenim en compte que la literatura de viatges es mou normalment pels camins laterals, deixant surar la intuïció i la sorpresa, asaborint el gust per la improvisació, la introspecció fugissera en els personatges i els paisatges humans i naturals. És l'essència dels grans clàssics. Tanmateix, l'autor n'és conscient i ho fa explícit sense complexos: «Nosaltres no

TONI MOLLÀ

Més enllà de San Francisco

► Premi Constantí Llombart, 2009

BROMERA, 2010

som viatgers, sinó turistes vocacionals —i que siga per molts anys—».

No hi ha neguit existencial, per tant, ni cap ansietat o predisposició vital que justifique el viatge, la iniciativa respon únicament a una ben elaborada preparació prèvia com correspon a qualsevol viatge turístic que es pretén amable i plaent, sense imprevistos ni problemes logístics. Tot i això, sembla ser que en alguns passatges s'imposa el romanticisme al coratjós pragmatisme que impregna el llibre: «Ara, l'única pàtria autènticament càlida és el camí de fugida». (pàg., 176).

En general, el narrador conta les seues experiències amb l'entusiasme del mitòman i la curiositat del periodista, però defuig dels subjectivismes i dels viatges interiors: «Jo no sóc gens partidari dels viatges interiors ni dels excessos de la introspecció a la perillósíssima recerca d'un mateix. Això equival a entrar en un esbarzer de molèsties, al meu entendre total-

ment prescindible. Ben al contrari, m'agrada la vida pausada i còmoda». En compte d'això, ens ofereix descripcions de les ciutats, les situacions humanes i els paratges que visita conjugant amb destresa el relat de les circumstàncies amb la referència culta, periodística o històrica. Segons els gustos, hom pot trobar a faltar certa dialèctica entre l'autor, els personatges que hi apareixen i els paisatges que ens acoste a la idea del viatge com una experiència espiritualment dinàmica. Malgrat tot, la lectura és àgil i amena, i el resultat interessant. A més, hi ha també espai per a la reflexió, sense grans pretensions en aparença, però oportuna i punyent, sens dubte.

La visió del narrador va acompanyada de vegades per un bigarrat núvol de referències culturals —històriques, literàries, musicals, cinematogràfiques— que normalment enriqueixen el relat, a pesar que en alguna ocasió carreguen en excés la lectura, al meu entendre. Si bé l'autor no vol escorcollar en el viatge interior i aposta pel viatge familiar de dues setmanes com a material literari, l'abundant mitologia cultural és, en

certa manera, el seu element substitutori.

Per aquesta raó *Més enllà de San Francisco* també és un viatge de llibres, de referències culturals, que mostren la formació intel·lectual i la mitomania generacional compartida d'un escriptor de Meliana nascut a finals dels cinquanta del segle passat: la nostàlgia per la cultura *beat*, els grans mites dels anys seixanta, la contracultura dels setanta, la música, la literatura, el cinema, el jazz: «(...) Però la lectura dels llibres d'aquesta confraria —dels transcendentalistes, de la *beat generation*, de Henry Miller o de Charles Bukowsky— sempre ens ha fet companyia». Com escriu en dels grans del periodisme de viatges, Manu Le Guineche, «todo viaje comienza en una librería». Curiosament, hi ha nombrosíssimes alusions a Jack Kerouac al llarg del text, però més allunyat de l'hàbit del llibre que l'espirit del poeta *beat*: «L'espontaneïsmes, tan propi d'una certa esquerra poètica de la nostra generació, té poc de marge a ma casa, on la cultura cartesiana d'arrel francesa domina sense oposició intel·lectual explícita».

Comptat i debatut, aquesta proposta de Toni Mollà és honesta amb el seu plantejament literari: l'autor no pretén altra cosa que fer al lector partícip de la seua experiència turística al llarg d'unes vacances. Ara bé, (heus ací l'element més interessant) l'experiència acaba convertint-se, al capdavant, en un esdeveniment intel·lectual i espiritual per a l'autor i els seus lectors. És la possibilitat de contemplar paisatges i ciutats que formen part dels mites culturals dels nascuts els anys seixanta del segle passat, testimonis d'una època, d'una educació sentimental i intel·lectual, d'unes vivències concretes. Hem tornat de bell nou a la carretera, però en aquesta ocasió en família.

Bienvenida, tía Mame

Primera versió en espanyol (con más de 50 años de retraso) de una divertida novela que hace saltar por los aires el «american way of life»

Novel·la

POR ANDRÉS PAU

■ En la historia de la literatura se han dado momentos en que los críticos imponían unos cánones tan absurdos como caprichosos. Por ejemplo: la calidad literaria no era compatible con el éxito de ventas. Eran antagonísticos. Incluso el dinamitero Henry Miller se asombraba de que Georges Simenon fuese tan bueno *malgré* vender tanto. La maldita *inmensa minoría*, ya saben. Una de tantas víctimas de ese prejuicio fue *La tía Mame*, una novela que se vendió tanto y durante tanto tiempo que los críticos —sospechamos que muchos de ellos sin leerla— la relegaron al limbo de las flores de un día. Ahora, tras una nueva traducción italiana y esta primera ver-

PATRICK DENNIS

La tía Mame

► Traducción de Miguel Temprano García.

ACANTILADO, 2010.

sión en espanyol, los lectores podemos paladear la novela que Edward Everett Tanner III escribió a mediados del siglo pasado. ¿Una injusticia? Por supuesto; pero pensemos en positivo: ahora, al fin, la tía Mame pasa a formar parte del catálogo de las heroínas más adorables, vitriólicas, disparatadas y charmanes de la narrativa contemporánea.

Patrick Dennis, seudónimo del propietario del nombre citado más arriba —no nos ex-

traña que siempre usase alias para firmar sus novelas—, narra desde la primera persona su vida al lado de la tía Mame, hermana de su padre y único familiar cuando queda huérfano a los diez años.

Así, desde que el niño Patrick Dennis se presenta en casa de su tía con una suculenta herencia hasta que se hace adulto y se casa y tiene un hijo, el propio Pat nos narra sus experiencias junto a su tía Mame; porque aunque los separen miles de kilómetros, ahí está el alistamiento del joven durante la II Guerra Mundial, ella siempre está presente: aconseja, dirige, manipula y trajina a su antojo en una prodigiosa demostración de vitalidad y amor a la vida.

La novela contiene hallazgos de primera clase, pero tal vez el más ácido y por ello interesante, sea el de iniciar cada capítulo —más bien episodio vital— con una referencia a una historia del Reader's Digest que guarda asombrosos paralelismos con las vicisitudes del niño, adolescente, joven y adulto Patrick Dennis. Todos los convencionalismos saltan por los aires cuando el narrador nos detalla sus tribulaciones, alegrías, enfados y, sobre todo, disparates que le toca vivir en el lugar donde han ido a parar sus huesos: la tía Mame y sus alrededores.

La tía Mame es rica, moderna, cosmopolita, coqueta, excéntrica, liberal, divertida. La

tía Mame detesta la hipocresía, el racismo, la vulgaridad, los convencionalismos, envejecer. La tía Mame transita por la novela como un *deus ex machina* que hace en todo momento aquello que cree conveniente, sea recomendable o no. Y se mete en líos, y se arruina, y surge de sus cenizas, y viaja, y tiene amantes... Y cuida de su sobrino, aunque su sobrino no esté muy seguro de ello.

A partir de una pretendida superficialidad, la novela se cimenta sobre toneladas de nitroglicerina, siempre dispuesta a que una mano la agite debidamente y haga saltar por los aires ese presuntuoso edificio que algunos han llamado *american way of life*. Memorabile la pelotera que tiene Mame con los padres de una novia de Patrick atacando el antisemitismo de éstos. O su denodada lucha en la venta de bonos de guerra o —qué destemallada resulta— la acogida de unos huérfanos de guerra ingleses.

Bienvenida seas, Mame; aunque hayas llegado con un retraso muy tuyo, bienvenida seas al lugar donde se nos ofrecen orgullosas y altivas las grandes heroínas de la novela del siglo XX.

